

2023

2024

Anti-pest protocol

Inleiding

Op de Regenboog staan de kernwaarden liefdevol, krachtig, samen en 'dank je wel' centraal. Vanuit deze waarden streven wij ernaar de kinderen een veilig klimaat te bieden waarin zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarnaast is het wettelijk verplicht om als school te beschikken over een beleid over de sociale veiligheid, waarin een structurele en schoolbrede aanpak voor pesten beschreven staat. Het is van belang om een goed anti-pestbeleid te voeren. Een goed anti-pestprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders/verzorgers duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen alle betrokkenen: leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders/verzorgers.

Met een anti-pestprotocol laat de school zien, aan ouders/verzorgers en leerlingen, dat pesten serieus wordt genomen en wordt aangepakt. Van belang is dat het anti-pestprotocol bij iedereen in de schoolgemeenschap bekend is en consequent wordt toegepast. Direct optreden tegen pesten geeft een duidelijk signaal af aan leerlingen: dat pesten op school niet wordt getolereerd. Dit heeft als positief neveneffect dat de veiligheidsbeleving van leerlingen zal toenemen. Bij pestincidenten wordt het genoteerd in de incidentenregistratie in ons leerling volgsysteem.

Iedere school moet een anti-pest coördinator hebben, op de Regenboog is dat onze gedragsspecialist, Anouk Leussink. Zij is te bereiken via het telefoonnummer van school of via a.leussink@skoe.nl.

Het antipestbeleid wordt jaarlijks besproken met het team en up-to-date gehouden door de antipestcoördinator. Tijdens de evaluatie aan het eind van het schooljaar wordt het beleid geëvalueerd en bijgesteld.

De definitie van pesten

Voordat we in dit protocol ingaan op de aanpak bij pesten, gaan we eerst in op de definitie van pesten en we het met plagen.

De wetgeving sociale veiligheid definieert pesten als een vorm van agressief gedrag, waarbij een betrekkelijk machteloos persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken:

- het is intentioneel
- het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats
- en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Er is sprake van pesten wanneer iemand herhaaldelijk of een lange tijd schade ondervindt door bewust handelen van een of meerdere leerlingen. Er is hierbij een duidelijke daderrol en een slachtofferrol. Ook de rol van de 'meelopers' of omstanders is belangrijk.

Verschil tussen plagen en pesten:

Plagen	Pesten
Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.	Gebeurt berekenend (leerlingen weten vooraf goed, wie, hoe en wanneer ze gaan pesten). Ze willen bewust iemand kwetsen of kleineren.
Is van korte duur of gebeurt slechts tijdelijk.	Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
Speelt zich af tussen "gelijken" ("twee honden vechten om hetzelfde been").	Ongelijke strijd. De onmachtsgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
Is meestal te verdragen of zelfs leuk, maar kan ook wel kwetsend of agressief zijn.	De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
Meestal één tegen één.	Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
Degenen die elkaar plagen, wisselen keer op keer.	Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

Samenvattend: plagen is onschuldig, maar pesten is schadelijk.

Wanneer pesten plaatsvindt, kunnen de fysieke en psychologische gevolgen ernstiger zijn. Degenen die gepest worden, kunnen geïsoleerd raken en niet langer tot groepen behoren. Het herstellen van relaties is moeilijk en kost tijd. De groep heeft last van een bedreigende en onzekere sfeer. Kinderen zijn bang en wantrouwend. Ze missen openhartigheid en spontaniteit en hebben weinig of geen echte vrienden in hun groep.

Preventie

Pesten vraagt om meer dan een plan beschreven in een beleid, namelijk een positieve aanpak die in alle ruimtes en groepen, die met regelmaat aangeboden en onderhouden wordt. School behoort een veilige plek te zijn voor alle leerlingen. Pesten bedreigt dit uitgangspunt. De Regenboog heeft gekozen voor een aanpak waarbij het sociaal-emotioneel leren van de hele school de hoogste prioriteit krijgt.

Wij, het schoolteam van de Regenboog, kiezen ervoor om te investeren in een stevig positief schoolstelsel, aandacht voor gedrag, waarin ook het voorkomen van pesten is opgenomen.

Met alle leerlingen en groepen nemen we de waarden en daaruit voortvloeiende gedragsverwachtingen van de school door bij de start van het schooljaar. Deze worden behalve uitvoerig besproken, ook met alle leerlingen geoefend. Zo weten de leerlingen welk gewenst gedrag van hen verwacht wordt. In het begin van het schooljaar wordt positief sociaal gedrag extra bekrachtigd in de gouden weken, daarna nogmaals in de zilveren en bronzen weken. Kernelement hierbij is dat alle leerlingen het verschil tussen respectvol en respectloos gedrag weten!

De samenwerking met ouders

Een goede samenwerking met ouders is een essentieel onderdeel van sociale veiligheid. Alle ouders van de leerlingen van de Regenboog worden geïnformeerd over de aanpak voor sociale veiligheid. Alle ouders worden ingelicht op de algemene informatieavond en ook via de website van de school, Parro en de schoolgids. Daarbij krijgen zij ook advies over hoe om te gaan met pesten en op welke manier zij hun kind het beste kunnen benaderen.

Ouders hebben een belangrijke rol in het signaleren van pestgedrag. Wanneer zij signalen zien van pestgedrag bij hun kind (als slachtoffer dan wel dader) kunnen zij dit altijd melden bij de leerkracht van hun kind (eerst bij leerkracht), bij de antipestcoördinator, bij de intern begeleider of directeur.

Wanneer een interventie op het gebied van sociale veiligheid nodig is, zullen ouders hier altijd van op de hoogte worden gesteld. In een gesprek wordt aangegeven welke interventie ingezet wordt en worden afspraken gemaakt over de manier waarop de ouders hun kind het beste kunnen begeleiden en reageren.

De sociale veiligheidslessen

Bij het onderdeel sociale veiligheid hoort een lessenserie. In de lessen sociale veiligheid wordt pestgedrag vergeleken met een brandende kaars. Net als de kaars zuurstof nodig heeft, heeft pestgedrag aandacht nodig om aan te houden.

Met deze preventieve pestaanpak leren wij alle leerlingen hoe de aandacht van ongewenst gedrag weggehaald kan worden, door een driestappenreactie: Stop, loop, praat; Het gebruik van een stopsignaal, weglopen en praten met een volwassene. Deze interventie wordt niet alleen aangeleerd, maar ook geoefend en bekrachtigd.

De sociale veiligheidslessen bestaan uit vaste lessen welke zijn uitgewerkt. Hierin wordt de reactieketen 'stop, loop, praat' aangeleerd en geoefend met de hele klas. Er is daarbij aandacht voor het weghalen van de aandacht voor pesten.

De leerlingen leren ook hoe zij moeten reageren wanneer tegen hen 'Stop' gezegd wordt door een ander. Er wordt geoefend met specifieke situaties waarin deze procedure wel of juist niet gepast is.

Door veel met de leerlingen te oefenen willen wij bereiken dat de reactieketen een automatisme voor hen wordt. Voor de groepen 5 t/m 8 is er een extra les, specifiek gericht op pesten via de sociale media (Whatshappy/Instagrapp). Ook doen we met deze groepen 5 t/m 8 mee aan 'de week van de mediawijsheid'.

Groep 5-6 doet dit middels het online lesprogramma 'Hackshield' en groep 7-8 doet mee met de online lessen van 'Mediamaster'.

Met onze methode voor sociaal emotioneel leren 'KWINK' leren we onze kinderen positief gedrag aan. Kwink is een methode die preventief werkt. Veel gedragsproblemen zijn door het aanbieden van goed onderwijs te voorkomen. Preventie is daarbij het sleutelwoord. Onderzoek bevestigt dat preventie vele malen effectiever en daardoor ook goedkoper is dan achteraf repareren.

De Stop – Loop – Praat routine

Pestpreventie gaat uit van drie stappen als reactie op pesten: 'stop', 'loop weg' en 'praat'.

Met het team is afgestemd welk gebaar we daarbij hanteren.

Bij 'Stop' wordt een handgebaar gebruikt waarbij de hand op borsthoogte met gebogen elleboog dicht bij jezelf wordt gehouden en de vingers recht omhoog gestrekt zijn. Daarbij wordt de adem laag gebracht en stevig 'Stop' gezegd.

De leerlingen leren in de sociale veiligheidslessen hoe zij dit kunnen doen. Er wordt aandacht besteed aan stevig staan, stevig stop zeggen en het goede handgebaar.

Wanneer dit niet het gewenste effect heeft en het pesten gaat door, leren we de leerlingen door te gaan naar de tweede stap: 'loop'. Daarbij is het vooral de bedoeling de aandacht voor het pesten weg te halen, net als de kaars waar geen zuurstof meer voor is, zodat het pestgedrag stopt. We leren de leerlingen stevig staan, met de adem in hun buik, kin is recht naar voren, borst ietsje vooruit, schouders ontspannen laten hangen en armen ontspannen laten mee zwaaien. De leerling kijkt zelfverzekerd naar de ander, stapt weg, blijft de ander aankijken en zodra de ander uit het gezichtsveld is, lopen ze weg.

Mocht blijken dat het pesten niet stopt, dan is de derde reactie: 'praat' van toepassing. De leerling gaat dan naar een volwassene toe en vraagt om hulp voor het oplossen van het probleem.

Degene die ongewenst gedrag vertoont, kent deze drie stappen stop-loop-praat ook en heeft dus twee keuzemomenten om ervoor te kiezen zelf te stoppen, gaat de leerling door totdat de ander leerling naar de leerkracht stapt en praat, dan is dit grensoverschrijdend gedrag.

Medeleerlingen hebben ook een verantwoordelijkheid als toeschouwer. Volgens dezelfde routine stop-loop-praat ondersteunt de toeschouwer de 'gepeste' leerling. Ook de toeschouwer kan de leerling steunen door ook 'stop' te roepen, vervolgens indien nodig met de 'gepeste leerling' mee uit de situatie te lopen en zelfs uiteindelijk mee naar de leerkracht te gaan om te praten.

De toeschouwer, de omstander, heeft een steunende rol, die in dit proces erg belangrijk is.

De woorden 'pester' en 'gepeste' zetten we hier tussen haakjes. Wij benoemen dit gedrag en degene die het uitvoert niet als zodanig. Wij hanteren het motto: 'Alles wat je aandacht geeft, groeit'. Dus als wij als leraren veelvuldig het woord pesten noemen schenken we aandacht aan **wat we juist niet willen zien**. Wij schenken aandacht aan gedrag **wat we juist wel willen zien**, positief gedrag wordt daarom beloond: een goede stop-loop-praat routine, je medeleerling ondersteunen als toeschouwer, op tijd stoppen met ongewenst gedrag is op onze school een compliment waard! In de pestpreventielessen wordt niet gesproken over pesten, maar over niet respectvol of ongewenst gedrag.

Omgaan met pestgedrag op de Regenboog

Als we het over school hebben, bedoelen we alle betrokkenen: leerlingen, leerkrachten, ouders. Als er bepaalde signalen zijn die wijzen op pestgedrag, is het belangrijk om zo snel mogelijk actie te ondernemen. Het onderstaande stappenplan dient als hulpmiddel om pestproblematiek goed aan te pakken. Afhankelijk van de ernst van het pestgedrag en de impact van de genomen maatregelen kunnen de stappen indien nodig worden herhaald.

1. Leerlingen lossen het onderling op

De leerkracht spreekt de betrokken leerlingen aan (in ieder geval de pester en de gepeste) om de peestsituatie onderling te bespreken en een oplossing te vinden.

De leerlingen leggen hun oplossing voor aan de leerkracht en voeren deze ook daadwerkelijk uit. De leerkracht "bewaakt" de situatie op afstand.

Registratie: in het dagverslag van de betreffende leerlingen in ParnasSys

2. De leerkracht komt tussenbeide

Wanneer blijkt dat de gekozen oplossing niet het verwachte effect heeft, legt de gepeste de situatie aan de leerkracht voor. Deze organiseert een gesprek tussen de pester en de gepeste waarin beiden hun verhaal kunnen doen. Op basis daarvan stimuleert de leerkracht dat de leerlingen constructieve afspraken met elkaar maken en deze ook nakomen. In deze fase worden ook de meelopers op hun gedrag aangesproken met de vraag waarom zij niets aan de situatie hebben gedaan. Een ander middel dat de leerkracht in dit stadium toepast, is het plenair bespreken van de peestsituatie in de klas. Door middel van stevige interactie – waarbij de leerkracht zelf ook stelling inneemt – wordt de situatie met alle leerlingen doorgenomen.

Registratie: in het dagverslag van de betreffende leerlingen in ParnasSys

3. Bespreken van de situatie tussen leerkracht en directie en gedragsspecialist

De leerkracht bespreekt de peestsituatie in eerste instantie met de directie en de gedragsspecialist. Op deze wijze kan reflectie op de door de leerkracht gekozen aanpak plaatsvinden. Vragen die hierbij de revue kunnen passeren: Is de gekozen aanpak passend voor de situatie? Zijn er concrete tips? Daarna kan de situatie zo nodig in een vergadering aan de orde komen.

Registratie: dagverslag en incidentenregistratie ParnasSys

4. A Gesprek met pester

Wanneer na verloop van tijd blijkt dat de onderlinge afspraken niet worden nagekomen, voert de leerkracht een gesprek met de pester.

- in een gesprek bewust laten worden van de gevolgen van zijn gedrag voor de gepeste.
- in een gesprek gedragsveranderingen afspreken. Na verloop van een van tevoren bepaalde periode (bijvoorbeeld een of twee schoolweken) gaat de leerkracht na of er verbetering in het gedrag van de pester zit.
- SEL: We gaan in op de SEL competentie 3, besef van de ander. We bespreken de oversteektechniek; denken aan het gevoel van een ander, wat doet het met de ander.

4. B Ouders betrekken

Afhankelijk van de situatie en de ernst van het pestgedrag kan de leerkracht - na overleg met de directie - besluiten de ouders van de pester en de gepeste uit te nodigen voor een gesprek. De ouders van de gepeste worden in dat gesprek op hun verantwoording gewezen voor het gedrag van hun kind. Tevens worden zij met klem verzocht mee te werken aan het oplossen van het pestprobleem. Alle betrokken ouders ontvangen achtergrondinformatie over pesten (waaronder dit anti-pestprotocol).

Registratie: dagverslag en incidentenregistratie ParnasSys

4. C De gepeste leerling

Ondertussen voeren we gesprekken met de gepeste leerling, waarbij we ook contact met ouders leggen. We ondersteunen de leerling door ze handvatten te geven voor lastige situaties; hoe kunnen ze goed opkomen voor zichzelf, met wie kun je erover praten, het leren begrijpen en reguleren van hun eigen emoties, afspraken wat hij/zij kan doen als zich een incident voordoet. Mocht het nodig en wenselijk zijn, kunnen we voor deze leerling ook overgaan op punt 5: inschakelen van professionele hulp.

Registratie: dagverslag betreffende leerling in ParnasSys

5. Inschakelen professionele hulp van derden

Blijkt dat het pestgedrag ondanks de genomen maatregelen blijft voortduren, dan kan met toestemming van de ouders deskundige hulp worden ingeschakeld voor deze leerling. Te valt o.a. aan de wijkcoach, observatie door gedragsspecialist, contact met het steunpunt.

Registratie: dagverslag betreffende leerling in ParnasSys

6. Time-out, schorsen en verwijderen

Stap 1: Time-out in de school

Een tijdelijke oplossing kan worden gezocht in de sfeer van het overplaatsen van de pester naar een andere klas binnen de school voor één of meerdere dagen.

Blijkt dit niet het gewenste resultaat te hebben en het pesten blijft aan, gaan we over op stap 2.

Stap 2: Time-out buiten de school

In extreme gevallen kan ervoor gekozen worden de pester voor twee dagen een time-out te geven. Het schoolwerk wordt thuis gemaakt.

Blijkt dit niet het gewenste resultaat te hebben en het pesten blijft aan, gaan we over op stap 3.

Stap 3: Schorsen

Als deze maatregelen niet helpen kan de pester worden geschorst (in overleg met bovenschool management). Deze maatregel moet zelfs bij de inspectie worden aangevraagd. De pester wordt drie dagen geschorst van school en maakt thuis het schoolwerk.

Stap 4: Verwijderen van de pester

In het uiterste geval kan de pester worden verwijderd van school, in overleg met bovenschool management. Deze maatregel moet zelfs bij de inspectie worden aangevraagd.

Het spreekt voor zich dat verwijdering alleen in het uiterste geval zal worden toegepast. Onze school is er op gericht alles in het werk te stellen de pester te begeleiden.

Registratie: 'time-out, schorsen, verwijderen' in ParnasSys

Bij alle stappen neemt de directie contact op met de ouders. Leerplicht wordt ook ingeschakeld.

Tot slot volgen nog een aantal tips voor de leerkrachten en de ouders/verzorgers van gepeste leerlingen en pesters.

Leerkrachten die een gepeste leerling begeleiden:	Leerkrachten die pesters begeleiden:
• Medeleven tonen en luisteren/vragen • Nagaan hoe de leerling zelf reageert • Leerling tips geven hoe te reageren en oefenen met reacties • Redenen laten zien waarom een leerling pest • Nagaan welke oplossing de leerling zelf ziet • Sterke kanten van de leerling benadrukken • Belonen van de leerling als de leerling zich anders opstelt • De leerling niet overbeschermen	• Zoeken naar redenen van het pesten • Effect van het pesten voor de gepeste laten zien • Excuses laten aanbieden aan gepeste • Leuke kanten van de gepeste laten zien • Omgangsregels van de school benadrukken • Leerling leren zich te beheersen (eerst nadenken, dan doen) • Zoeken van (sport)club (bijvoorbeeld judo)

Bijlage 1 Incidentregistratie bij pesten ParnasSys

Datum:

Betrokken personen:

Verslaglegging door:

- Korte beschrijving incident (stap 1 en 2):
- Gemaakte afspraken:

Datum:

Betrokken personen:

Verslaglegging door:

- Beschrijving stap 3 (bespreken casus met directie):
- Gemaakte afspraken:

Datum:

Betrokken personen:

Verslaglegging door:

- Beschrijving stap 4A (gesprek pester):
- Gemaakte afspraken:

Datum:

Betrokken personen:

Verslaglegging door:

- Beschrijving stap 4B (ouder betrekken):
- Gemaakte afspraken

Getroffen maatregelen na stap 4/5:

(evt doorgaan in notitiecategorie 'time-out, schorsen, verwijderen').

Bijlage 2 Registratie Time out, schorsen, verwijderen ParnasSys

Time-out/ schorsing/verwijderen (doorhalen wat niet van toepassing is)

Datum:

Betrokken personen:

Beslissing genomen door:

Verslaglegging door:

Nummer van het incident:

Beschrijving van het incident:

Maatregel: (doorhalen wat niet van toepassing is)

- Time-out voor maximaal 1 dag met toestemming van ouders. Dit is direct na het incident.

Of

- De leerling wordt verwijderd uit de groep om gedurende een door de school te bepalen periode elders in het gebouw, onder toezicht, schoolwerkzaamheden uit te voeren. (Deze wordt toegepast indien ouders/verzorgers geen medewerking kunnen of willen verlenen aan de hierboven beschreven time out d.m.v. verwijdering van school.)

Datum/ Handtekening ouder(s)/verzorger(s) (voor gezien)

N.B. Wanneer er schorsing/ verwijdering overwogen wordt dan dient het veiligheidsplan geraadpleegd te worden voor de formele procedure.